

7.9.2020

OKV/91/10/2020
OKV/91/10/2020-OKV-1**ASIA****Metsähallituksen pääjohtajan irtisanomiskorvausta koskeva menettely****KANTELUT**

Oikeuskanslerinvirastoon on syyskuussa 2019 saapunut kaksi kantelua ja eduskunnan oikeusasiamiehen kansliasta on siirretty oikeuskanslerinvirastoon yksi kantelu, joissa kaikissa arvosteltiin Metsähallituksen pääjohtajan irtisanomiskorvaukseen liittyvää menettelyä, korvauksen perustelua sekä pääjohtajan toimintatavoista tehdyn selvityksen julkisuuskysymystä (muut diaarinumerot OKV/104/10/2020 ja OKV/112/10/2020). Yhdessä kantelussa pyydettiin selvittämään myös sitä, oliko pääjohtajan nimitys vuonna 2016 virkamieslain, yhdenvertaisuuslain ja hyvän hallintotavan mukainen.

TAPAHTUMATIETOJA

Valtioneuvosto nimitti 22.6.2016 Metsähallituksen toimitusjohtajan tehtävään maatalous- ja metsätieteiden tohtori PH:n 1.9.2016 lukien 31.8.2021 päättyväksi määräajaksi. Metsähallitus ja PH tekivät 17.8.2016 toimitusjohtajan tehtävän hoitoa koskevan sopimuksen. Sopimuksessa on sovittu muun muassa seuraavista asioista:

- molemminpuolinen irtisanomisaika on kuusi kuukautta ja irtisanomisaika on palkallinen,
- valtioneuvoston irtisanoessa PH:n hänellä on oikeus irtisanomisaajan palkan lisäksi kuuden kuukauden palkkaa vastaavaan erokorvaukseen,
- jos irtisanomisen syynä on peruste, joka oikeuttaisi purkamaan työsuhteen, PH:llä ei ole oikeutta irtisanomisaajan palkkaan eikä erokorvaukseen. Jos irtisanomisen perusteena on työsuhtesopimuksen 7 luvun 2 §:ssä tarkoitettu henkilöön liittyvä syy, PH:llä ei ole oikeutta erokorvaukseen, ja
- PH:llä on kilpailukiello 12 kuukautta sopimuksen päättämisen jälkeen. Kilpailunrajoitusta ei sovelleta tilanteissa, jossa toimitusjohtajan tehtävä päättyy liikelaitoksesta johtuvasta syystä.

Toimitusjohtaja PH irtisanoutui 29.8.2019. Metsähallituksen hallitus valtuutti kokouksessaan 29.8.2019 käydyssä keskustelun pohjalta hallituksen puheenjohtajan tekemään PH:n kanssa toimitusjohtajasopimuksen päättämistä koskevan sopimuksen. Hallitus valtuutti hallituksen puheenjohtajan tekemään sopimuksen niin, että toimitusjohtajasopimuksessa todetut enintään kuuden kuukauden irtisanomisaajan palkka ja enintään kuuden kuukauden palkkaa vastaava erokorvaus ovat mahdollisia. Metsähallitus ja PH tekivät samana päivänä sopimuksen toimitusjohtajasopimuksen päättämisen jälkeen. Sopimuksessa ei otettu kantaa toimitusjohtajasopimuksen päättämisen syihin. Tehdyn sopimuksen mukaan:

OIKEUSKANSLERIN VIRASTO

- PH:n työvelvoite päättyy 1.9.2019 ja samasta päivästä alkaa PH:n irtisanomisaika. PH sitoutuu perehdyttämään seuraajansa erikseen sovittavalla tavalla irtisanomisaikana,
- PH:lle maksetaan kuuden kuukauden irtisanomisajan palkka kuukausittain 1.9.2019-28.2.2020 välisenä aikana,
- PH:lle maksetaan toimitusjohtajasopimuksen mukainen kuuden kuukauden palkkaa vastaava erokorvaus kuukausittain alkaen maaliskuusta 2020 sekä lomakorvaus ja -rahat sekä pitämättömät vuosilomat ja niitä koskevat lomarahat,
- PH:lle maksetaan vuoden 2019 osalta toimitusjohtajakauttaan koskevat tulospalkkioerät (kuukaudet 1-8/2019) Metsähallituksen johdon tulospalkkiojärjestelmän mukaisesti,
- PH sitoutuu kattavaan kilpailukieltoon 12 kuukauden ajaksi,
- toimitusjohtajasopimuksen mukainen salassapitovelvollisuus sekä rekrytointi- ja houkuttelukielto jatkuvat. Lisäksi PH sitoutuu pidättäytymään negatiivisten lausumien antamisesta Metsähallituksesta, sen konserniyhtiöistä ja konsernin henkilöstöstä, ja
- erokorvauksen maksaminen peruuntuu, jos PH irtisanomisaikana tai erokorvauksen maksatusjakson aikana sijoittuu uuteen päätoimeen.

PH on toiminut Metsähallituksen toimitusjohtajatehtävän lisäksi liikelaitoksen tytäryhtiön Metsähallitus Metsätalous Oy:n hallituksen puheenjohtajana. Metsähallitus Metsätalous Oy:n liikelaitokselle maksama metsätalousmaan käyttöoikeuskorvaus ja osingot muodostavat suurimman osan liikelaitoksen voitosta ja tuloutuksesta valtiolle.

METSÄHALLITUKSEN SELVITYS

Metsähallituksen selvitys apulaisoikeuskanslerille on annettu 20.11.2019. Selvityksessä todetaan, että Metsähallituksen toimitusjohtajaan ei sovelleta valtion virkamieslakia eikä työsopimuslakia. Metsähallitus toimii valtion liikelaitoskonsernina Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) mukaisesti. Metsähallitus harjoittaa mittavaa liiketoimintaa sekä hoitaa sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä. Toimitusjohtaja on Metsähallituksen toimielin, jolla on lain mukaan pääjohtajan arvonimi. Laissa on säädetty, että toimitusjohtajaan sovelletaan soveltuvin osin osakeyhtiölain toimitusjohtajaa koskevia säännöksiä. Toimitusjohtajalla ei ole työ- tai virkasuhdeturvaa tai irtisanomis- ja yhteistoimintamenettelyn turvaa. Palvelussuhteen turvaa, palkkaa ja kilpailukieltoa koskevat oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät yksinomaan toimitusjohtajasopimuksella.

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan valtion omistajapolitiikkaa koskevissa kannanotoissa vuosilta 2012 ja 2016 on todettu muun muassa, että johdon palkitsemisesta vastaa yhtiön hallitus. Vuoden 2016 linjauksissa määriteltiin, että valtio pitää hyvänä, että erokorvaus ei milloinkaan ylitä mahdollisesti sovittavan kilpailurajoitteen pituuden mukaista kiinteää korvausta. Pörssiyhtiöissä ja pörssiyhtiöihin rinnastettavissa listaamattomissa yhtiöissä irtisanomisajan palkan ja erokorvauksen yhteenlaskettu suuruus ei saisi ylittää 12 kuukauden kiinteää palkkaa. Metsähallitus vastaa liikelaitoskonserniin liiketoiminnan laajuuden, liikevaihdon ja tuloksenteokyvyn perusteella pörssiyhtiöitä ja niihin rinnastuvia yhtiöitä. Omistajapolitiittisissa linjauksissa myös todetaan, että valtio-omisteisten yhtiöiden on kyettävä palkkaamaan johtoa ja henkilöstöä kilpailukykyisin ehdoin. Valtion omistus ei voi luoda yhtiöille eri oikeuksia tai etuja, kuten ei myöskään ylimääräisiä vaatimuksia tai rajoitteita yksityisiin yrityksiin verrattuna. Valtio edellyttää omistajana aina, että palkitseminen on kohtuullista ja oikeudenmukaista.

Metsähallituksen selvityksessä todetaan, että toimitusjohtajasopimuksen päättämistä koskevassa sopimuksessa sovitut ehdot ja korvausmäärät vastaavat alkuperäisessä PH:n kanssa vuonna 2016 tehdyssä johtajasopimuksessa todettua. Tehty päättämissopimus säilyttää kilpailukiellon alkuperäisen sopimuksen mukaisessa laajuudessa ja on siten Metsähallituksen edun mukainen. Toimitusjohtajasopimusten kohdalla kilpailukiellon velvoittavuudesta sopimuksen päättymisen jälkeen sopiminen, kuten myös erokorvauksista sopiminen, ovat selvityksen mukaan tyypillisiä ehtoja. Toimitusjohtajasopimuskäytännössä on noudatettu muutoinkin toimitusjohtajasopimusten yleisiä käytäntöjä ja sopimusmalleja. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti on arvioitu myös korvausmäärien kohtuullisuutta suhteessa toimitusjohtajasopimuksissa yleensä vallitseviin käytäntöihin. Sopimuksia laadittaessa on noudatettu metsähallituslakia, Metsähallituksen lakisääteisiä toimivaltuuksia, hyvää hallintoa päätöksenteossa, soveltuvin osin

valtionyhtiöille annettuja omistajapoliittisia linjauksia johdon sopimuksista sekä toimitusjohtajasopimuksissa yleisesti noudatettuja käytäntöjä.

Pääjohtajan toimintatavoista tehdyn selvityksen julkisuuskysymystä koskevassa asiassa Metsähallitus toteaa, että sille tehtyihin asiakirjapyyntöihin, jotka ovat koskeneet kyseistä selvitystä, on vastattu viipymättä julkisuuslain mukaisissa määräajoissa muutoksenhakuohjauksineen.

LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto kanteluista ja Metsähallituksen selvityksestä on annettu apulaisoikeuskanslerille 27.2.2020.

Siltä osin kuin kantelut koskevat toimitusjohtajasopimuksen päättämistä koskevaa sopimusta, maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että vuonna 2019 Metsähallituksen hallitus tilasi ulkopuoliselta konsultilta selvityksen Metsähallituksessa esiin nousseista johtamisongelmista. Selvitysluonnosta oli tarkoitus käsitellä Metsähallituksen hallituksen kokouksessa 29.8.2019. Selvityksen käsittelystä luovuttiin PH:n irtisanouduttua ennen kokousta. Ministeriön tietojen mukaan PH:n irtisanoutumisesta ja toimitusjohtajan tehtävän päättymiseen liittyvistä seikoista sovittiin yhteisymmärryksessä Metsähallituksen hallituksen ja PH:n kesken. Metsähallituksen ilmoituksen mukaan johtamistapaselvitysluonnoksessa todettujen seikkojen vuoksi PH ei olisi jatkaessaan tehtävässään enää nauttinut hallituksen luottamusta.

PH on muodollisesti irtisanoutunut, mutta hänelle on sovittu maksettavaksi tehtävän päättymiseen liittyviä korvauksia siten kuin hänet olisi irtisanottu. PH:lle maksettavien eroon liittyvien korvausten maksuaika ei ylitä kilpailukieltorajoitteen pituutta. Toimivalta toimitusjohtajasopimuksen päättämisestä kuuluu Metsähallituksen hallitukselle.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo lausunnossaan, että kun PH:n toimitusjohtajan tehtävän päättämistä tarkastellaan kokonaisuutena ja otetaan huomioon mahdollisesta valtioneuvostotason irtisanomisprosessista ja asian pitkittymisestä Metsähallitukselle aiheutuva mainehaitta sekä PH:lle sovitun kilpailukiellon pituus, Metsähallituksen hallitus on toimitusjohtajasopimuksen päättämissopimuksella pyrkinyt turvaamaan Metsähallituksen toimintaedellytykset. Sopimuksesta päättäminen on kuulunut Metsähallituksen hallituksen toimivaltaan. Kokonaisuutena arvioiden sopimusta on pidettävä Metsähallituksen edun mukaisena, eikä ministeriöllä ole huomauttamista menettelyyn.

RATKAISU

Metsähallitusta koskevia säännöksiä

Yleislakina toimiva laki valtion liikelaitoksista (1062/2010) tuli voimaan vuoden 2011 alusta lukien. Liikelaitoslain mukaisena liikelaitoksena on toiminut yksi liikelaitos, Senaatti-kiinteistöt. Valtion toinen liikelaitosmuodossa toimiva organisaatio on Metsähallitus, jota koskien on säädetty oma liikelaitoskohtainen lakinsa, laki Metsähallituksesta (234/2016).

Valtion liikelaitokset ovat hallinnollisen viraston ja valtionyhtiön välimuoto. Liikelaitos päättää itse toiminnastaan, taloudestaan ja hallinnostaan. Liikelaitoksen on toimittava liiketaloudellisten periaatteiden sekä eduskunnan sille hyväksymien palvelutavoitteiden ja muiden toimintatavoitteiden mukaisesti. Lisäksi ministeriöt asettavat liikelaitokselle tulos- ja tuloutustavoitteet. Valtion liikelaitoksista annetun lain säännökset esimerkiksi hallituksen tehtävistä ja toimitusjohtajasta vastaavat Metsähallituksesta annetun lain säännöksiä.

Metsähallitus on maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa ja sen hallinnonalalla toimiva valtion liikelaitos Metsähallituksesta annetun lain 1 §:n mukaisesti. Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä on säädetty lain 5 §:ssä, jonka mukaan Metsähallitus hoitaa ja käyttää sen hallinnassa julkisten hallintotehtävien hoitamista varten olevaa maa- ja vesiomaisuutta. Pykälässä on luetteloitu Metsähallituksen tehtäviksi säädetty julkiset hallintotehtävät. Lain 9 §:n mukaan maa- ja

metsätalousministeriö tulosohjaa Metsähallitusta. Ympäristöministeriö tulosohjaa Metsähallitusta julkisten hallintotehtävien osalta omalla toimialallaan.

Metsähallituksesta annetun lain 10 §:n mukaan Metsähallituksessa on hallitus ja toimitusjohtaja sekä erillinen julkisia hallintotehtäviä hoitava yksikkö. Metsähallituksen hallituksesta on säännökset lain 11 ja 12 §:ssä ja toimitusjohtajan asema on määritelty lain 14 §:ssä. Metsähallituksen hallituksen tehtävänä on lain 12 §:n mukaan muun muassa päättää liikelaitoksen johdon palkitsemisjärjestelmästä. Lain 14 §:n mukaan toimitusjohtajan tehtävänä on johtaa ja kehittää Metsähallituksen toimintaa, huolehtia Metsähallituksen juoksevasta hallinnosta sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Lain 43 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muun muassa Metsähallituksen hallituksen tehtävistä ja toimitusjohtajasta.

Metsähallituksesta annetun lain 11 §:n mukaan hallituksen jäsenen sovelletaan, mitä osakeyhtiölaissa säädetään osakeyhtiön hallituksen jäsenen esteellisyydestä ja kelpoisuudesta. Lain 14 §:n 4 momentin mukaan näitä säännöksiä sovelletaan myös toimitusjohtajaan. Lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 132/2015 vp) perustelujen mukaan toimitusjohtaja ei ole palvelussuhteessa Metsähallitukseen, koska toimitusjohtaja on Metsähallituksen toimielin. Toimitusjohtajan tehtävät ehdotetaan määriteltäväksi mahdollisuuksien mukaan samalla tavoin kuin osakeyhtiölaissa. Perusteluissa todetaan, että vaikka valtioneuvosto nimittäisi toimitusjohtajan, tarkoitus on, että Metsähallituksen hallitus tekisi toimitusjohtajan kanssa johtajasopimuksen. Metsähallituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (247/2016) 2 §:n 8 kohdan mukaan hallitus päättää toimitusjohtajan tehtävää koskevan sopimuksen ehdoista.

Valtion liikelaitoksista annettua lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 63/2010) perustelujen mukaan toimitusjohtajan kanssa tehtävässä johtajasopimuksessa ei noudateta palvelussuhteen irtisanomisperusteita, vaan hänen kanssaan tehty sopimus voidaan irtisanoa, kun siihen on syytä esimerkiksi liikelaitoksen toimintalinjauksia koskevien eriävien näkemysten vuoksi tai muista vastaavista syistä.

Arviointi ja johtopäätökset

Perustuslain 21 § sisältää perussäännöksen jokaisen oikeudesta saada asiansa käsitellyksi ja ratkaistuksi tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Pykälässä edellytetään oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon toteutumista kokonaisuutena, ja sen 2 momentti sisältää vaatimuksen hyvän hallinnon takeiden turvaamisesta lailla. Suhteellisuusperiaate on yksi viranomaisten harkintavaltaa rajoittavista hallinnon oikeusperiaatteista, joiden tavoitteena on turvata perusoikeutena taatun hyvän hallinnon toteutumista. Tämän periaatteen keskeisenä sisältönä on, että viranomaisen toimen on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Toisin sanoen viranomaisen toimen on oltava asianmukainen, tarpeellinen ja oikein mitoitettu sen tavoitteen kannalta, johon kysymyksessä olevalla toimella pyritään. Lisäksi hyvään hallintoon liitetään oikeusperiaatteena julkisuusperiaate, jonka lähtökohta on perustuslain 12 §:n 2 momentissa.

Hallinnon oikeusperiaatteet sitovat soveltuvin osin myös Metsähallitusta sen toiminnassa, vaikka vain osa Metsähallituksen toiminnasta sisältää siitä annetun lain mukaan julkisia hallintotehtäviä. Metsähallituksen menettelyn arvioinnissa voidaan hallinnon oikeusperiaatteiden lisäksi soveltuvin osin ottaa huomioon edellä selostettu valtion liikelaitoksia koskeva lainsäädäntö ja sen perustelut sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjaukset valtion omistajapolitiikasta.

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksessa valtion omistajapolitiikkaa koskevaksi valtioneuvoston periaatepäätökseksi (12.5.2016) todetaan muun muassa, että valtion näkemyksen mukaan uusissa sopimuksissa pörssi-yhtiöissä ja pörssi-yhtiöihin rinnastettavissa listaamattomissa yhtiöissä irtisanomisajan palkan ja erokorvauksen yhteenlaskettu suuruus ei saisi ylittää 12 kuukauden kiinteää palkkaa. Muissa kuin pörssi-yhtiöissä korvaus ei saisi ylittää kuuden kuukauden kiinteää palkkaa. Linjauksen mukaan valtio-omisteisten yhtiöiden on kyettävä palkkaamaan johtoa ja henkilöstöä kilpailukykyisin ehdoin. Valtion omistus ei voi luoda yhtiöille eri oikeuksia tai etuja, kuten ei myöskään ylimääräisiä vaatimuksia tai rajoitteita yksityisiin yrityksiin verrattuna. Johdon ja henkilöstön palkitsemisesta päättää yhtiön hallitus.

Valtio noudattaa hallitusjäsenten palkitsemisessa avoimuuden, kohtuullisuuden ja markkinaehtoisuuden periaatetta. Valtion on kyettävä nimittämään osaavia henkilöitä valtio-omisteisten yhtiöiden hallituksiin.

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan (KHO:2006:34) käsitellyt kaupunginjohtajan irtisanoutumiskorvausta. Ratkaisun mukaan kaupunginjohtaja oli irtisanoutunut virastaan ja esittänyt siihen liittyvän sopimuksen laatimista. Kaupungin ja kaupunginjohtajan välisen sopimuksen mukaan kaupunki maksoi korvauksena kaupunginjohtajalleen vapaaehtoisesta irtisanoutumisesta yli yhdeksän vuoden kaupunginjohtajan viran hoidon perusteella 260 000 euroa, mikä korvaus myöhemmin alennettiin 200 000 euroksi. Korkein hallinto-oikeus totesi, että sopimusjärjen keskeiseksi perusteeksi oli esitetty pyrkimys välttää negatiivista julkisuutta. Sopimuksen hyväksyvän päätöksen lainmukaisuudelta oli silti voitava edellyttää, että päätöksen valmisteluvaiheiden ja perustelujen nojalla voitiin arvioida harkintavallan käyttöä rajoittavien periaatteiden noudattamista. Tällaista selvitystä ei ollut saatavissa kaupunginhallituksen päätöksen perusteluista. Asiassa ei ollut myöskään käynyt ilmi, että kaupunginjohtaja olisi menettänyt tai olisi ollut menettämässä kaupunginvaltuuston luottamuksen ja että kaupungin etu olisi vaatinut rahallisen korvauksen maksamista hänelle. Asiassa ei sitä kokonaisuutena arvioiden ollut osoitettu olleen sellaisia kaupungin hallinnon järjestämiseen liittyviä seikkoja, joiden perusteella kaupunginhallitus olisi voinut päättää maksaa kaupunginjohtajalle rahallisen korvauksen irtisanoutumisesta. Kaupunginhallitus oli siten korvauksesta päättäessään käyttänyt sille kuuluvaa harkintavaltaa muuhun tarkoitukseen kuin mihin se oli ollut käytettävissä ja ylittänyt siinä suhteessa toimivaltansa.

Edellä mainittu ratkaisu ei suoraan sovellu nyt käsiteltävänä olevan asian arviointiin, koska Metsähallituksen organisaatio sekä sen hallituksen ja toimitusjohtajan rooli poikkeavat olennaisesti siitä, miten kunnan tai kaupungin hallinto on järjestetty. Ratkaisusta ilmenee myös, ettei kaupunginhallituksen päätös perustunut voimassa olevaan kunnalliseen virka- ja työehtosopimukseen eikä mihinkään kunta-alalla noudatettuun työmarkkinakäytäntöön. Kaupunginjohtajalla ei myöskään ollut niin sanottua johtajasopimusta tai muuta sopimusta, jossa olisi sovittu esimerkiksi mahdollisista korvauksista irtisanomisen tai irtisanoutumisen yhteydessä.

Metsähallituksesta annetun lain mukaan hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajaan sovelletaan, mitä osakeyhtiölaissa säädetään osakeyhtiön hallituksen jäsenen esteellisyydestä ja kelpoisuudesta. Valtion liikelaitoksista annettua lakia koskevien perustelujen mukaan toimitusjohtajan kanssa tehty sopimus voidaan irtisanoa, kun siihen on syytä esimerkiksi liikelaitoksen toimintalinjauksia koskevien eriävien näkemysten vuoksi tai muista vastaavista syistä.

Vuonna 2016 tehdyn toimitusjohtajasopimuksen mukaan molemminpuolinen irtisanomisaika on ollut kuusi kuukautta, ja kyseinen aika on sovittu palkalliseksi. PH olisi siis saanut puolen vuoden palkan joka tapauksessa alkuperäisen sopimuksen mukaan. Lisäksi alkuperäisessä sopimuksessa sovittiin, että valtioneuvoston irtisanoessa PH:n hänellä on oikeus kuuden kuukauden palkkaa vastaavaan erokorvaukseen. Nyt käsiteltävänä olevassa tilanteessa tehtiin kuitenkin uusi sopimus, jonka mukaan erokorvaus maksettiin, vaikka toimitusjohtaja irtisanoutuikin itse. Merkityksellinen on tässä yhteydessä Metsähallituksen ilmoitus, jonka mukaan johtamistapaselvitysluonnoksessa todettujen seikkojen vuoksi PH ei olisi jatkaessaan tehtävässään enää nauttinut hallituksen luottamusta. Ilmoituksen voi tosiasiallisesti katsoa tarkoittavan, että PH olisi irtisanottu, ellei hän olisi irtisanoutunut itse. Tällöin olisivat tulleet sovellettaviksi toimitusjohtajasopimuksen irtisanomistilannetta koskevat ehdot, jotka olivat rahamääräisesti samat kuin mihin nyt päädyttiin. Vaikka PH onkin muodollisesti irtisanoutunut itse, hänelle on sovittu maksettavaksi tehtävän päättymiseen liittyviä korvauksia siten kuin hänet olisi irtisanottu.

Uudessa sopimuksessa ei otettu kantaa toimitusjohtajasopimuksen päättämisen syihin. Alkuperäisessä johtajasopimuksessa huomioonotettavia syitä olivat vain työsuhteen purkamisperusteiden tai työehtosopimuslain 7 luvun 2 §:ssä tarkoitetun henkilöön liittyvän syyn käsillä olo. Selvitysten perusteella tällaisesta ei kuitenkaan PH:n kohdalla ollut kysymys.

Tehty uusi sopimus säilytti kilpailukiellon alkuperäisen sopimuksen mukaisessa laajuudessa. Uudessa sopimuksessa sovittiin lisäksi, että PH sitoutuu pidättäytymään negatiivisten lausumien antamisesta Metsähallituksesta, sen konserniyhtiöistä ja konsernin henkilöstöstä, ja että erokorvauksen maksaminen peruuntuu, jos PH irtisanomisaikana tai erokorvauksen maksatusjakson aikana sijoittuu uuteen päätoimeen.

Sopimuksen mukaan PH myös sitoutuu perehdyttämään seuraajansa erikseen sovittavalla tavalla irtisanomisaikana.

Metsähallitus katsoo selvityksessään, että toimitusjohtajasopimuksia koskevassa Metsähallituksen käytännössä on noudatettu toimitusjohtajasopimusten yleisiä käytäntöjä ja sopimusmalleja. Selvityksen mukaan huomionarvoista asiassa on, että PH toimi toimitusjohtajatehtävänsä ohella myös Metsähallitus Metsätalous Oy:n hallituksen puheenjohtajana, ja että hänen kokemuksensa, pätevyytensä ja erityisosaamisensa metsäsektorilla huomioon ottaen on selvää, että kilpailukiello- ja salassapitovelvoitteilla on todellinen estävä vaikutus PH:n mahdollisuuksiin harjoittaa osaamiseensa perustuvaa liiketoimintaa tai työllistyä näiden velvoitteiden voimassa ollessa. Metsähallitus on selvityksensä mukaan hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti arvioinut myös korvausmäärien kohtuullisuutta suhteessa toimitusjohtajasopimuksissa yleensä vallitseviin käytäntöihin huomioon ottaen liikelaitoskonsernikokonaisuuden ja metsäsektoritoimialan.

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tulee muun muassa valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Oikeuskansleri voi puuttua viranomaisen tai muun valvontavaltaansa kuuluvan tahon toiminnassa tapahtuneeseen harkintavallan käyttöön vain, jos harkintavaltaa on käytetty väärin tai harkintavallan rajat on ylitetty.

Huomioon ottaen asiassa saatu selvitys toimitusjohtajasopimuksen päättämistä koskevan sopimuksen laatimisen syistä, Metsähallitusta ja sen organisaatiota koskevat säännökset sekä hallinnon oikeusperiaatteet, Metsähallituksen hallituksen ei voida katsoa toimineen lainvastaisesti tai muutoin sillä tavoin moitittavasti tehdessään toimitusjohtajasopimuksen päättämistä koskevan sopimuksen PH:n kanssa, että minulla olisi aihetta ryhtyä asiassa enempiin toimenpiteisiin.

Siltä osin kuin kantelut koskevat johtamistavoista tehdyn selvityksen julkisuutta, on Metsähallituksen asiaa koskeviin päätöksiin syksyllä 2019 ollut mahdollista hakea viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaan muutosta hallinto-oikeudelta. Päätösten arviointi kuuluu hallinto-oikeuden toimivaltaan.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain mukaan oikeuskansleri ei käsittele kantelua, joka koskee yli kaksi vuotta vanhaa asiaa, ellei siihen ole erityistä syytä. Tämän vuoksi en ota tutkittavakseni vuonna 2016 tapahtunutta Metsähallituksen pääjohtajan nimitystä koskevia seikkoja.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama